

Kazniva dejanja v Sloveniji leta 1979

(Po podatkih organov za notranje zadeve)
Pavle Čelik*

UVOD

Statistični prikaz kriminalitete v SR Sloveniji za leto 1979 obsega čas od 1. 12. 1978 do 31. 11. 1979, kot je že ustaljena praksa v razčlenjevanju kaznivih dejanj, ki so jih obravnavali delavci v organih za notranje zadeve v naši republiki.

Razčlemba zajema v prvi vrsti kazniva dejanja po kazenskem zakonu SR Slovenije in kazenskem zakonu SFRJ, medtem ko so kazniva dejanja po posebnih zveznih zakonih in po kazenskih zakonih drugih socialističnih republik in avtonomnih pokrajin prikazana le številčno in sicer v skupni vsoti teh dejanj. V naši republiki popis kriminalitete na podlagi nove kazenske zakonodaje vodimo od začetka statističnega leta 1978 in tako bo mogoče primerjati podatke za obe zadnji leti.

Statistični prikaz ne zajema kaznivih dejanj iz XX. poglavja KZ SFRJ (kazniva dejanja zoper oborožene sile SFRJ), v XXI. poglavju KZ SRS pa so izpuščena kazniva dejanja ogrožanja varnosti javnega prometa na cestah. Všteta tudi niso kazniva dejanja, ki so bila storjena pred letom 1979 in so bila raziskana tega leta, kakor tudi ne kriminaliteta, ki so jo storili otroci.

Razčlenitev ne upošteva samo republike in občin, ampak tudi uprave javne varnosti kot zaokrožena območja, ki imajo pomembno vlogo pri preprečevanju in odkrivanju prestopkov te vrste. Območje teh uprav se od leta 1967 ni spreminjalo, leta 1979 pa je prišlo do sprememb območja celjske in novomeške uprave javne varnosti. V obravnavanem obdobju je UJV v Novem mestu poleg dotedanjih štirih občin obsegala tudi občine Brežice, Krško in Sevnica, iste občine pa so bile izvzete iz območja dotedanje UJV v Celju.¹

I. Osnovni podatki o kriminaliteti leta 1979

Delavci organov za notranje zadeve v Sloveniji so leta 1979 obravnavali 27 455 kaznivih dejanj in jih naznanili pristojnim javnim tožilstvom, kar je 148 več kot v prejšnjem letu in pomeni povečanje obsega kriminalitete za 0,54 odstotka. Splošni podatki o kaznivih dejanjih v Sloveniji leta 1979 so v preglednici 1.

Leta 1979 se je v primerjavi z letom 1978 povečalo število kaznivih dejanj po KZ SFRJ za

* Pavle Čelik, magister socioloških znanosti, inšpektor, RSNZ SR Slovenije, Ljubljana.

¹ Odločba o ustanovitvi UJV v SR Sloveniji, I. točka.

Preglednica 1: Kazniva dejanja v Sloveniji leta 1979 po poglavjih kazenskih zakonov

Kazniva dejanja zoper	Število k. d.	Odstotek k. d.
— življenje in telo	1 795	6,5
— svoboščine in pravice človeka in občana	245	0,9
— samoupravljanje	27	0,1
— delovno razmerje in socialno varnost	114	0,4
— zakonsko zvezo, družino in mladino	142	0,5
— spolno nedotakljivost in moralo	348	1,3
— čast in dobro ime	54	0,2
— človekovo zdravje	5	0,0
— upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva	1 872	6,8
— družbeno in zasebno premoženje	20 212	73,6
— pravni promet	765	2,8
— uradno dolžnost in javna pooblastila	48	0,2
— pravosodje	151	0,5
— javni red in mir	560	2,0
— splošno varnost ljudi in premoženja	423	1,5
— varnost javnega prometa	95	0,3
Skupaj KZ SRS	26 856	97,8
— temelje soc. samoupr. druž. ured. in varnosti SFRJ	16	0,1
— človečnost in mednarodno pravo	—	—
— ugled SFRJ, tuje države in mednar. org.	24	0,1
— gospodarstvo in enotnost jugosl. trga	361	1,3
— uradno dolžnost uradnih oseb v zveznih organih	7	0,0
— varnost zračnega prometa	—	—
— druge družbene vrednote	126	0,5
— dogovor in združitev za izvršev. k. d., določenih z zveznim zakonom	—	—
Skupaj KZ SFRJ	534	1,9

Kazniva dejanja zoper	Število k. d.	Odstotek k. d.
K. D. po posebnih zveznih zakonih	27	0,1
K. D. po KZ drugih SR in SAP	38	0,1
SKUPAJ	27 455	100

145, po posebnih zakonih za 11 in po KZ drugih socialističnih republik in avtonomnih pokrajin za 34 dejanj, zmanjšalo pa se je število obravnavanih dejanj po KZ SRS in sicer za 42 dejanj. Če upoštevamo poglavja kazenskih zakonov, velja omeniti, da se je število povečalo zlasti pri kaznivih dejanjih zoper gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga, zoper druge družbene vrednote, zoper delovno razmerje in socialno varnost ter zoper spolno nedotakljivost in moralo; pomembnejše se je zmanjšalo pri kaznivih dejanjih zoper življenje in telo ter zoper uradno dolžnost in javna pooblastila; pri drugih poglavjih se v obeh letih niso pokazale večje razlike. Sredi leta 1979 je bilo v naši republiki 1 882 304 prebivalcev.² S pomočjo tega podatka lahko izračunamo takoimenovano kriminalitetno število: na 100 000 prebivalcev je prišlo 1459 kaznivih dejanj, torej toliko kakor leta 1978. Navedeni količnik je zadnja leta razmeroma stalen in tudi to na svoj način potrjuje, da je kriminal pri nas razmeroma umirjen.

Gibanje obsega kriminalitete lahko spremljamo tudi za območje posamezne uprave javne

Preglednica 2: Kazniva dejanja leta 1979 po upravah javne varnosti

Uprava javne varnosti	Kazniva dejanja leta 1979	
	število	odstotek
Celje	3 530	12,9
Koper	2 123	7,7
Kranj	1 688	6,1
Ljubljana	8 735	31,8
Maribor	6 287	22,9
Murska Sobota	1 590	5,8
Nova Gorica	946	3,5
Novo mesto	2 556	9,3
SKUPAJ	27 455	100

² Mesečni statistični pregled SR Slovenije, str. 45.

varnosti. Tovrstne podatke vsebuje preglednica 2.

Število kaznivih dejanj se je v primerjavi z letom 1978 zvečalo na območju uprave javne varnosti Koper (119), Maribor (263), Murska Sobota (13), Nova Gorica (167) in Novo mesto (1153). Pri zadnji gre povečanje zlasti na račun povečanja območja uprave javne varnosti, za kolikor se je zmanjšalo območje celjske uprave javne varnosti. Obseg kriminala se je zmanjšal na območju uprave javne varnosti Celje (818), Kranj (205) in Ljubljana (544).

Odstotek teh dejanj se je povečal na območju uprave javne varnosti Koper, Maribor, Nova Gorica in Novo mesto, enak je ostal na območju Prekmurja, zmanjšal pa se je na celjskem, kranjskem in ljubljanskem območju.

Naj navedemo tudi podatek o kriminaliteti v petih slovenskih mestih. Leta 1979 je bilo v Ljubljani zapisanih 5693 dejanj, v Mariboru 3048, v Celju 1066, v Kopru 543 in v Kranju 473. V primerjavi z letom poprej se je število kaznivih dejanj zmanjšalo v Ljubljani, Celju in Kranju, naraslo pa je v Kopru in Mariboru. Skupno je bilo v teh mestih 10 833 dejanj ali 39,5 odstotka vse kriminalitete v Sloveniji, to je 0,9 odstotka manj kot leta 1978.

V Sloveniji se je zgodilo eno kaznivo dejanje poprečno na vsakih 19 minut in to je enaka »kriminalna ura« kot prejšnje leto.

Na koncu splošnih podatkov o kriminaliteti v Sloveniji leta 1979 ne bo odveč, če na kratko prikažemo ta pojav po občinah in sicer v preglednici 3.

Kriminaliteta se v primerjavi z letom 1978 ni povečala v 25 občinah naše republike in sicer v občini Ajdovščina, Celje, Domžale, Ilirska Bistrica, Izola, Jesenice, Kočevje, Kranj, Lendava, Litija, Ljubljana-Bežigrad, Ljubljana-Center, Ljubljana-Vič-Rudnik, Ormož, Postojna, Radlje ob Dravi, Radovljica, Ribnica, Sevnica, Sežana, Slovenske Konjice, Škofja Loka, Trebnje, Velenje in Zagorje. V drugih 35 občinah se je obseg kriminalitete povečal. To povečanje je zlasti opazno v občinah Maribor, Nova Gorica, Novo mesto, Piran, Koper, Krško, Laško, Ljubljana-Moste-Polje in Ljubljana-Šiška.

Kakšno je kriminalitetno število na 100 000 prebivalcev po občinah? Pri izračunih smo upoštevali število prebivalcev po občinah sredi leta 1979³ in dobljeni podatki so prikazani v kartogramu. V skupino, kjer je kriminalitetno število znašalo manj kot 1000, se je uvrstilo 21

³ Isto kot opomba 2.

Preglednica 3: Kazniva dejanja po občinah SRS leta 1979 in uspešnost raziskovanja

Zap. št.	Občina	Število kaznivih dejanj		
		vseh	nerazisk.	% nerazisk.
1	2	3	4	5
1. Ajdovščina		86	3	3,5
2. Brežice		299	118	39,5
3. Celje		1 335	580	43,4
4. Cerknica		125	43	34,4
5. Črnomelj		253	67	26,5
6. Domžale		448	126	28,1
7. Dravograd		91	14	15,4
8. Gornja Radgona		347	86	24,8
9. Grosuplje		180	41	22,8
10. Hrastnik		96	27	28,1
11. Idrija		95	18	18,9
12. Ilirska Bistrica		98	11	11,2
13. Izola		192	68	35,4
14. Jesenice		436	117	26,8
15. Kamnik		262	75	28,6
16. Kočevje		100	22	22,0
17. Koper		707	283	40,0
18. Kranj		693	271	39,1
19. Krško		560	169	30,2
20. Laško		233	81	34,8
21. Lenart		198	39	19,7
22. Lendava		286	79	27,6
23. Litija		179	28	15,6
24. Lj.-Bežigrad		1 020	402	39,4
25. Lj.-Center		2 644	1070	40,5
26. Lj.-Moste-Polje		1 153	309	26,8
27. Lj.-Šiška		1 072	256	23,8
28. Lj.-Vič-Rudnik		979	241	24,6
29. Ljutomer		226	50	22,1
30. Logatec		109	17	15,6
31. Maribor		4 055	1389	34,3
32. Metlika		114	28	24,6
33. Mozirje		110	26	23,6
34. Murska Sobota		803	233	29,0
35. Nova Gorica		553	171	30,9
36. Novo mesto		1 018	296	29,1
37. Ormož		205	45	22,0
38. Piran		585	261	44,6
39. Postojna		265	64	24,1
40. Ptuj		1 045	329	31,5
41. Radlje ob Dravi		115	12	10,4
42. Radovljica		371	103	27,8
43. Ravne na Kor.		282	35	12,4
44. Ribnica		112	22	19,6
45. Sevnica		200	55	27,5

Zap. št.	Občina	Število kaznivih dejanj		
		vseh	nerazisk.	% nerazisk.
1	2	3	4	5
46. Sežana		290	75	25,9
47. Slovenj Gradec		146	13	8,9
48. Sloven. Bistrica		267	21	7,9
49. Sloven. Konjice		159	44	27,7
50. Šentjur pri Celju		161	28	17,4
51. Škofja Loka		109	27	24,8
52. Šmarje pri Jelšah		490	155	31,6
53. Tolmin		199	22	11,1
54. Trbovlje		156	29	18,6
55. Trebnje		184	63	34,2
56. Tržič		90	19	21,1
57. Velenje		645	208	32,2
58. Vrhnika		138	25	18,1
59. Zagorje ob Savi		124	15	12,1
60. Žalec		469	126	26,9
Drugod, neznano		270	32	11,9
SKUPAJ		27 455	8682	31,6

občin. Te so najmanj »obremenjene« s kaznivimi dejanji, če upoštevamo to ustaljeno merilo kriminalitete. V 34 občinah je to število znašalo med 1000 in 2000, količnik nad 2000 pa je doseglo 5 naših komun, ki so bile v tem letu najbolj ogrožene. V zadnjo skupino spadajo občine Celje, Krško, Maribor, Ljubljana-Center in Piran. Največji količnik kriminalitete je dosegla občina Ljubljana-Center in sicer 7594, za njo pa je občina Piran, kjer je količnik dosegel vrednost 3932. Najmanjši količnik sta dosegli občini Škofja Loka (317) in Ajdovščina (384).

II. Splošna kriminaliteta

Leta 1979 je na splošno kriminaliteto odpadlo 25 093 kaznivih dejanj ali 91,4 odstotka. V primerjavi s prejšnjim letom se je obseg teh prestopkov zmanjšal za 0,1 odstotka oziroma za 108 dejanj.

1. Kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje

Delavci organov za notranje zadeve so zapisali 20 212 kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje, kar je 0,3 odstotka manj kot v

prejšnjem letu. Bilo je 6531 prestopkov zoper družbeno in 13 681 prestopkov zoper zasebno premoženje. S temi dejanji je bilo povzročeno za 64 697 902 500 dinarjev škode, torej približno 6 odstotkov sredstev v celotnem proračunu SR Slovenije za leto 1979 ali skoraj 11 odstotkov republiškega proračuna v ožjem pomenu besede.⁴

Na območju posamezne uprave javne varnosti je bilo naslednje število teh dejanj: Celje 2636, Koper 1511, Kranj 1208, Ljubljana 7153, Maribor 4308, Murska Sobota 1018, Nova Gorica 573 in Novo mesto 1805. Do opaznejšega povečanja dejanj je prišlo na novomeškem in mariborskem območju, do zmanjšanja pa zlasti na celjskem območju, drugod ni prišlo do bistvenih sprememb v primerjavi z letom 1978.

Bilo je 10 753 tatvin (1978 leta 11 094), 5255 velikih tatvin (5311), 100 ropov (133), 11 roparskih tatvin (15), 77 zatajitev (71), 868 odvzemov motornega vozila (859), 1205 goljufij (1054), 14 izsiljevanj (16), 16 oderuštrev (16), 279 prikrievanj (250), 1171 poškodovanj tuje stvari (1097), 46

požigov (68), 400 nezakonitih vselitev (243) in 17 drugih kaznivih dejanj (32). Na kratko si ogledajmo posamezne vrste teh dejanj.

a) Bilo je 8674 **navadnih tatvin** in sicer 3370 v škodo družbenega (lani 3223) in 5304 v škodo zasebnega premoženja (5660). Število dejanj se je v primerjavi z letom 1978 zmanjšalo za 209.

b) Sledijo **vlomne tatvine**, ki jih je bilo 5047, od tega 1309 v škodo družbenega (1256) in 3738 v škodo zasebnega premoženja (3887). V primerjavi s prejšnjim letom se je število teh dejanj zmanjšalo za 96 primerov.

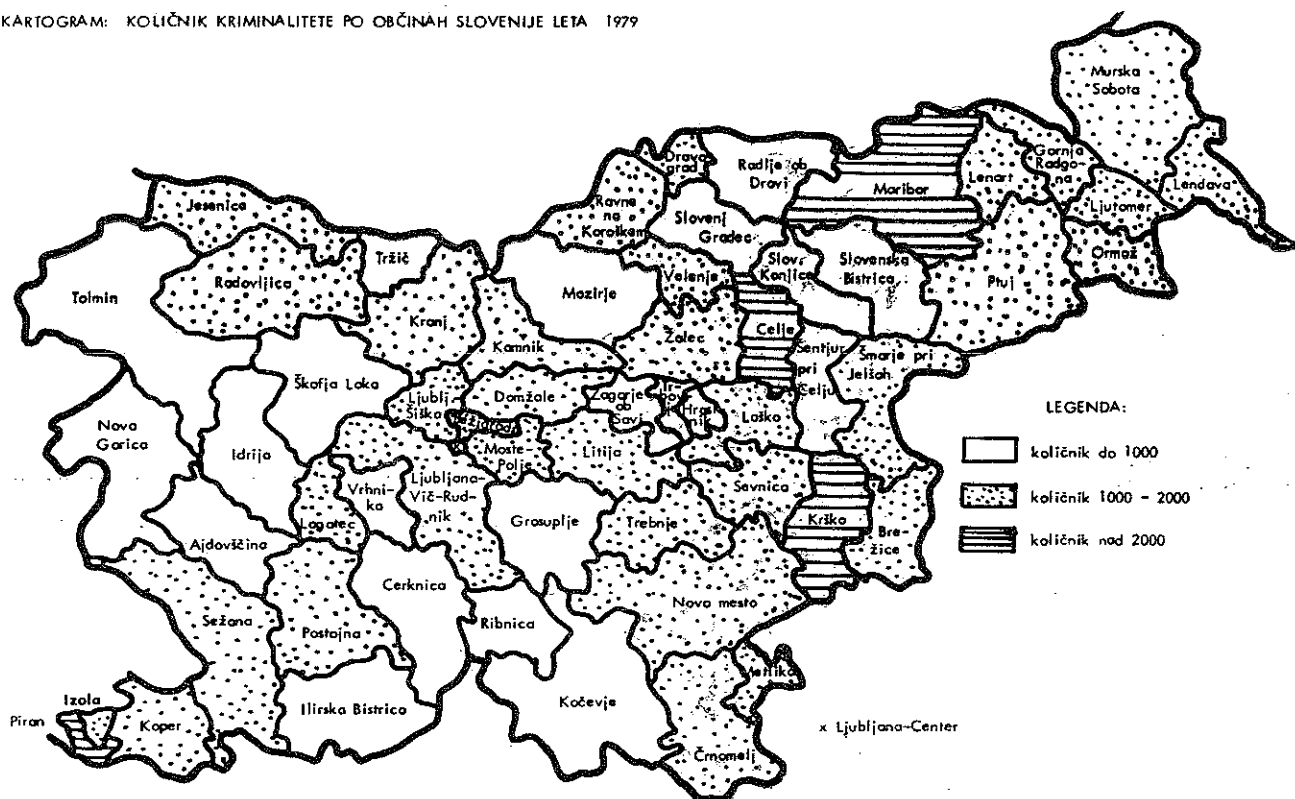
c) **Velikih tatvin** so zapisali 83 in to 54 v škodo družbenega (25) ter 29 v škodo zasebnega premoženja (21). Leta 1979 se je število teh primerov v primerjavi z letom prej zmanjšalo za 47 dejanj.

č) Delavci organov za notranje zadeve so zapisali 106 **drznih tatvin**: 4 so bile v škodo družbenega (4) in 102 v škodo zasebnega premoženja (70). Število teh primerov je glede na prejšnje leto naraslo za 32 dejanj.

d) Ugotovljenih je bilo 111 **ropov in roparskih tatvin**, prejšnje leto pa 148. V škodo družbenega

⁴ Izračunano na podlagi zakona o proračunu SR Slovenije...

KARTOGRAM: KOLIČNIK KRIMINALITETE PO OBČINAH SLOVENIJE LETA 1979

premoženja je bilo storjenih 5 dejanj (3), 106 pa v škodo zasebnega premoženja (145).

e) Bilo je 20 **tatvin avtomobilov** in sicer 1 primer v škodo družbenega, vsi drugi pa v škodo zasebnega premoženja. Prejšnje leto je bilo 39 takih dejanj.

f) Nekaj dejanj je bilo **samo** v škodo zasebnega premoženja in to 547 žepnih tatvin (845), 572 tatvin koles (520), 748 tatvin koles s pomožnim motorjem (568) in 183 tatvin motornih koles, trikoles in mopedov (237).

g) Storilci so v 868 primerih **odvzeli motorno vozilo**, ki je bilo v 65 primerih družbeno in v 803 primerih zasebno. Število teh dejanj se je v primerjavi z letom 1978 povečalo za 9.

h) Odkritih je bilo 77 **utaj**, leto prej pa 71. V škodo družbenega premoženja jih je bilo 56 (50), 21 pa v škodo zasebnega (21).

i) Osumljenci so 1171-krat **poškodovali tujo stvar** in to je 74 primerov več kot v letu 1978. V škodo družbenega premoženja je bilo 464 dejanj (401), 707 dejanj pa v škodo zasebnega premoženja (696).

j) Kriminalisti in miličniki so popisali 1205 **goljufij** ali 151 primerov več kot leta 1978. Družbeno premoženje je bilo oškodovano v 688 (463) zasebno pa v 517 primerih (591).

k) Bilo je 46 **naklepnih požigov** in to je 22 dejanj manj kot leto poprej. Družbeno premoženje je bilo oškodovano 5-krat (8) in zasebno 41-krat (60).

l) Ugotovljenih je bilo 117 **požarov iz malomarnosti**, prejšnje leto pa 148. V škodo družbenega premoženja je bilo 43 dejanj (75), v škodo zasebnega 74 dejanj (73).

m) Odkritih je bilo 400 **nezakonitih vselitv**, prejšnje leto pa samo 243. Največ jih je bilo na območju uprave javne varnosti Ljubljana (211), nato sledijo Maribor (62), Kranj (51), Celje (40), Koper (15), Novo mesto (14), Nova Gorica (6) in Murska Sobota (1). Ali ni upravičeno domnevati, da so ta dejanja povezana z mesti in stanovanjsko stisko v njih?

Miličniki in kriminalisti so uspeli raziskati 11'680 dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje ali 57,8 odstotkov. Leto pred tem so raziskali 54,6 odstotka teh dejanj. Raziskali so vse roparske tatvine, izsiljevanja, oderuštva in nezakonite vselitve. Neraziskano je ostalo eno dejanje prikrivanja, 37 goljufij, 264 odvzemov motornih vozil, 28 ropov, 2 utaji, 260 poškodovanj tuje stvari, 22 požigov in podobno.

2. Kazniva dejanja zoper življenje in telo

Leta 1979 je bilo zapisanih 1795 kaznivih dejanj zoper življenje in telo, to je 6,5 odstotka celotne in 7,2 odstotka splošne kriminalitete. V primerjavi z letom 1978 se je število teh primerov zmanjšalo za 95. Število teh dejanj se praviloma zmanjšuje v celoti in razmeroma že poltretje desetletje.

Bilo je 41 umorov, 42 poskusov umorov, 8 umorov iz malomarnosti, 1 uboj na mah, 7 detomorov, 405 posebno hudih in hudih telesnih poškodb, 906 lahkih telesnih poškodb, drugih dejanj pa je bilo 385. V primerjavi z letom 1978 se je zmanjšalo število poskusov umorov in lahkih telesnih poškodb, povečalo se je število vseh drugih dejanj, število ubojev na mah pa je ostalo enako.

Po posameznih upravah javne varnosti je bilo naslednje število teh dejanj, navedli jih bomo po abecednem redu in ne po številu dejanj: Celje 285, Koper 79, Kranj 85, Ljubljana 334, Maribor 496, Murska Sobota 184, Nova Gorica 57 in Novo mesto 275. Od tod je moč sklepati na določene posebnosti gibanja tovrstnega kriminala po posameznih območjih Slovenije. Zaradi tega smo izračunali količnik kriminalitete zoper življenje in telo na 100 000 prebivalcev po posameznih upravah javne varnosti in ga prikazali v preglednici 4.

Kriminalitetno število te vrste je največje na novomeškem območju, nato na prekmurskem, mariborskem in celjskem, najmanjše je na go-

Preglednica 4: Količnik vse kriminalitete in kriminalitete zoper življenje in telo na 100 000 prebivalcev po upravah javne varnosti leta 1979

Uprava javne varnosti	Količnik kriminalitete na 100 000 prebivalcev	
	zoper življenje in telo	vse kriminalitete
Celje	118	1465
Koper	62	1678
Kranj	49	974
Ljubljana	63	1645
Maribor	127	1604
Murska Sobota	139	1203
Nova Gorica	49	811
Novo mesto	162	1507
SLOVENIJA	95	1459

renjskem in severnoprimeorskem območju ter na obalno-kraškem in ljubljanskem območju.

Izračunali smo tudi količnik vse kriminalitete na 100 000 prebivalcev po upravah javne varnosti. Če primerjamo oba količnika, vidimo, da sta na območju uprave javne varnosti Novo mesto, Murska Sobota, Maribor in Celje oba količnika velika, obe številki sta majhni na območju uprave javne varnosti Nova Gorica in Kranj, na koprskem in ljubljanskem območju je nizek količnik kriminalitete zoper življenje in telo, medtem ko je tam količnik vse kriminalitete velik.

Še večje razlike se pokažejo, če izračunamo količnik kriminalitete zoper življenje in telo po občinah Slovenije. Leta 1979 je ta količnik po občinah dosegel te vrednosti: Ajdovščina 31, Brežice 147, Celje 54, Cerknica 34, Črnomelj 149, Domžale 29, Dravograd 75, Gornja Radgona 144, Grosuplje 98, Hrastnik 36, Idrija 23, Ilirska Bistrica 59, Izola 93, Jesenice 95, Kamnik 40, Kočevje 89, Koper 60, Kranj 32, Krško 192, Laško 32, Lenart v Slovenskih Goricah 185, Lendava 202, Litija 140, Ljubljana-Bežigrad 41, Ljubljana-Center 83, Ljubljana-Moste-Polje 86, Ljubljana-Siška 49, Ljubljana-Vič-Rudnik 80, Ljutomer 165, Logatec 98, Maribor 111, Metlika 147, Mozirje 96, Murska Sobota 104, Nova Gorica 43, Novo mesto 140, Ormož 197, Piran 67, Postojna 66, Ptuj 193, Radlje ob Dravi 53, Radovljica 74, Ravne na Koroškem 104, Ribnica 66, Sevnica 188, Sežana 47, Slovenj Gradec 63, Slovenska Bistrica 120, Slovenske Konjice 143, Šentjur pri Celju 192, Škofja Loka 3, Šmarje pri Jelšah 234, Tolmin 104, Trbovlje 60, Trebnje 204, Trzin 52, Velenje 132, Vrhnika 35, Zagorje ob Savi 31 in Zalec 123.

Količnik je dosegel najvišjo vrednost v občini Šmarje pri Jelšah, nato sledijo Trebnje, Lendava, Ormož in Ptuj. Najnižjo vrednost je dosegel v občini Škofja Loka, njej pa sledijo po vrsti Idrija, Domžale, Zagorje ob Savi in Ajdovščina.

Neraziskani so ostali 3 umori, 1 poskus umora, 1 detomor, 7 hudih telesnih poškodb, 6 lahkih telesnih poškodb; storilci vseh drugih dejanj so znani. To pomeni, da je bilo raziskanih 99,0 odstotkov dejanj te vrste ali 0,2 odstotka več kot lani.

3. Kazniva dejanja zoper pravni promet

Kriminalisti in miličniki so zapisali 765 kaznivih dejanj zoper pravni promet, kar je 113 dejanj več kot leta 1978 ali povečanje za 12,8 odstotka. Bilo je 737 ponarejanj listin (leta 1978 je

bilo teh primerov 678) ter le 28 drugih pojavov iz tega poglavja KZ SRS (29).

Po upravah javne varnosti je bilo tole število dejanj: Celje 55, Koper 66, Kranj 92, Ljubljana 247, Maribor 163, Murska Sobota 22, Nova Gorica 30 in Novo mesto 90.

Delavci organov za notranje zadeve niso uspeli raziskati samo 12 primerov ponarejanja listin, to pomeni, da so raziskali 98,4 odstotka tega kriminala, prejšnje leto pa 99,3 odstotka.

4. Kazniva dejanja zoper javni red in mir

Zapisanih je bilo 560 kaznivih dejanj zoper javni red in mir, to je 9,3 odstotka več kot leta 1978, ko je bilo 512 prestopkov. Storilci so se 335-krat nasilno vedli (lani 308-krat), 52-krat preprečili uradno dejanje uradni osebi (44), 75-krat napadli uradno osebo, ko je opravljala naloge varnosti (43), 11-krat širili lažne vesti (7), 3-krat sodelovali v skupini, ki je preprečila uradno dejanje uradni osebi ter so storili 84 drugih podobnih dejanj (108).

Po upravah javne varnosti je bilo naslednje število dejanj te vrste: Celje 24, Koper 51, Kranj 57, Ljubljana 178, Maribor 132, Murska Sobota 78, Nova Gorica 15 in Novo mesto 25.

Neraziskanih je ostalo 6 dejanj; raziskanost je dosegla 98,9 odstotka, leta 1978 pa 99,4 odstotka.

5. Kazniva dejanja zoper splošno varnost ljudi in premoženja

Leta 1979 so miličniki in kriminalisti obravnavali 423 dejanj zoper splošno varnost ljudi in premoženja, to je 38 primerov ali 8,2 odstotka manj kot leta 1978. Med njimi je bilo 147 povzročitev splošne nevarnosti, 117 požarov iz malomarnosti, 62 hudih kaznivih dejanj zoper splošno varnost, 56 povzročitev nevarnosti na delovnih mestih, 10 primerov onesnaženja in uničenja človekovega življenjskega okolja ter 31 drugih prestopkov.

Po upravah javne varnosti je bilo naslednje število dejanj: Celje 64, Koper 14, Kranj 20, Ljubljana 107, Maribor 88, Murska Sobota 46, Nova Gorica 17 in Novo mesto 67.

Neraziskanih je ostalo 14 kaznivih dejanj iz tega poglavja KZ SRS, to pomeni, da je raziskanost dosegla 96,7 odstotka.

6. Kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost in moralo

Miličniki in kriminalisti so obravnavali 348 kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost in moralo, to je 18,3 odstotka več kot leta 1978, ko je bilo zapisanih 295 takih dejanj. Zapisali so 81 posilstev, 123 poskusov posilstev, 40 primerov spolnega nasilja, 4 kršitve spolne nedotakljivosti z zlorabo uradnega položaja ter 100 drugih dejanj iz tega poglavja KZ SRS.

Na območju uprave javne varnosti Celje so obravnavali 83 takih primerov, v Kopru 7, v Kranju 21, v Ljubljani 83, v Mariboru 92, v Murški Soboti 29, v Novi Gorici 3 in v Novem mestu 30.

Neraziskanih je ostalo 5 posilstev, 13 poskusov posilstva, 4 spolna nasilja, eno drugo dejanje iz te skupine, medtem ko so bili raziskani vsi primeri kršitve spolne nedotakljivosti z zlorabo uradnega položaja. Raziskanost teh prestopkov je znašala 93,4 odstotka, prejšnje leto pa 93,9 odstotka.

7. Kazniva dejanja zoper svoboščine in pravice človeka in občana

Leta 1979 je bilo odkritih 245 kaznivih dejanj zoper svoboščine in pravice človeka in občana, to je 3,3 odstotka več kot leta 1978.

Na območju uprave javne varnosti Celje so obravnavali 41 takih primerov, druge uprave pa so se zvrstile takole: Koper 12, Kranj 17, Ljubljana 62, Maribor 57, Murska Sobota 18, Nova Gorica 16 in Novo mesto 22.

Delavci organov za notranje zadeve so s pomočjo drugih dejavnikov družbene samozaščite uspeli raziskati 97,6 odstotka teh dejanj, leto prej pa 97,9 odstotka primerov.

8. Kazniva dejanja zoper pravosodje

Zapisanih je bilo 151 kaznivih dejanj zoper pravosodje, kar je 10,7 odstotka manj kot leta 1978. Velika večina teh primerov odpade na krive ovadbe, in sicer 123 primerov; drugih dejanj pa je bilo 28.

Uprava javne varnosti Celje je obravnavala 23 primerov, Koper 7, Kranj 7, Ljubljana 36, Maribor 31, Murska Sobota 18, Nova Gorica 3 in Novo mesto 26.

III. Gospodarski kriminal

Miličniki in kriminalisti so leta 1979 obravnavali 2315 kaznivih dejanj s področja tako imenovanega gospodarskega kriminala, kar je 2,0 odstotka več kot prejšnje leto. Sem smo uvrstili kazniva dejanja zoper upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva ter zoper uradno dolžnost in javna pooblastila iz KZ SR Slovenije, zoper gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga iz KZ SFRJ ter 34 drugih dejanj po posebnih zveznih zakonih.

Delavci organov za notranje zadeve so odkrili 56,5 odstotka teh kaznivih dejanj, oškodovane ustanove in gospodarske organizacije 32,9 odstotka, neoškodovane ustanove in delovne organizacije 4,3 odstotka, oškodovani občani 4,3 odstotka, inšpekcijski organi 1,1 odstotka, na druge načine pa je bilo odkritih 0,9 odstotka teh dejanj (lastna naznanitev, nepodpisana naznanitev in podobno). V primerjavi z letom 1978 se je povečal delež organov za notranje zadeve pri odkrivanju teh dejanj in zmanjšal delež oškodovanih ustanov ter delovnih organizacij in inšpekcijskih organov.

Odkritih je bilo 2611 osumljencev. Miličniki in kriminalisti so jih odkrili 20,4 odstotka, oškodovani občani 0,8 odstotka, organi družbene samozaščite 0,5 odstotka, inšpekcijski organi 0,1 odstotka, pri 78,2 odstotka pa je bil osumljenec znan od trenutka, ko se je zvedelo za kaznivo dejanje.

1. Kazniva dejanja zoper upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva

Zapisanih je bilo 1872 kaznivih dejanj zoper upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva, to je 0,9 odstotka več kot prejšnje leto. Bilo je 343 poneverb, 301 ponareditev ali uničenj poslovnih listin, 192 neupravičenih uporab, 181 zlorab položaja ali pravic odgovorne osebe, 151 gozdnih tatvin, 127 primerov prepovedane trgovine, 117 primerov nevestnega gospodarjenja, 107 primerov goljufije, 74 zatajitev davščin in drugih družbenih dajatev, 63 dejanj nezakonitega lova, 47 nevestnih ravnanj z zaupanim družbenim premoženjem, 23 primerov nedovoljenega razpolaganja s stanovanji in podobno.

Na območju uprave javne varnosti Celje je bilo zapisanih 237 teh dejanj, v Kopru 236, v Kranju 107, v Ljubljani 348, v Mariboru 573, v Murški Soboti 124, v Novi Gorici 101 in v Novem mestu 146.

Neraziskanih je ostalo 42 kaznivih dejanj te vrste in sicer eno dejanje uničevanja gozda, 37 gozdnih tatvin, 3 primeri nezakonitega lova in eno drugo kaznivo dejanje iz te skupine dejanj. Raziskanost je dosegla 97,8 odstotka, kar je za 0,7 odstotka boljši uspeh kot leta 1978.

2. Kazniva dejanja zoper uradno dolžnost in javna pooblastila

Leta 1979 so delavci organov za notranje zadeve obravnavali 48 kaznivih dejanj zoper uradno dolžnost in javna pooblastila, to je 78 manj kot leto poprej. Med njimi je bilo 15 primerov dajanja podkupnine, 10 zlorab uradnega položaja ali pravic, 7 ponareditev ali uničenj uradnih listin in knjig, po 6 primerov nevestnega dela v službi in jemanja podkupnine ter 4 primeri grdega ravnanja z zlorabo uradnega položaja.

Uprava javne varnosti Celje je zapisala 6 takih dejanj, Koper 2, Kranj 8, Ljubljana 7, Maribor 16, Murska Sobota 3, Nova Gorica 4 in Novo mesto 2.

Neraziskani sta ostali dve dejanji te vrste in sicer en primer zlorabe uradnega položaja ali pravic in en primer dajanja podkupnine. Raziskanost je dosegla 95,8 odstotka ali 3,5 odstotka manj kot leta 1978.

3. Kazniva dejanja zoper gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga

Med 361 primeri dejanj zoper gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga je bilo 265 primerov izdaje nepokritega čeka in to je 86 dejanj več kot leta 1978. Obravnavanih je bilo tudi 47 primerov kupčevanja z zlatim denarjem, tujo valuto ali devizami, 37 primerov ponarejanja denarja, 8 primerov neupravičenega posredovanja ali zastopanja v zunanjetrgovinskem poslovanju ter 4 druga dejanja. Povečanje števila teh dejanj v primerjavi z letom 1978, ko je bilo 264 primerov, gre prav na račun večjega števila izdaj nepokritega čeka.

Posamezne uprave javne varnosti so obravnavale naslednje število dejanj iz 18. poglavja KZ SFRJ: Celje 13, Koper 45, Kranj 24, Ljubljana 70, Maribor 146, Murska Sobota 15, Nova Gorica 19 in Novo mesto 29.

Delavci organov za notranje zadeve so uspeli raziskati 340 dejanj ali 94,2 odstotka.

IV. Odkrivanje kaznivih dejanj in storilcev

Pomembna plat razčlenitve kriminalitete v določenem času in prostoru je vprašanje, kdo je bil nosilec odkrivanja kaznivih dejanj in njihovih storilcev. Kaže na dejavnost različnih družbenih dejavnikov in s tem tudi na njihovo varnostno usmerjenost in dejavnost.

1. Odkrivanje kaznivih dejanj

Od 27 455 kaznivih dejanj, ki so jih leta 1979 zapisali delavci v organih za notranje zadeve v naši republiki, so jih največ ugotovili sami oškodovani občani in sicer 13 309 ali 48,5 odstotka. Delavci milice in kriminalisti so ugotovili 6022 teh dejanj ali 21,9 odstotka. Oškodovane ustanove in organizacije so jih naznanile 5584 ali 20,3 odstotka. Ustanove in organizacije, ki s kaznivimi dejanji niso bile oškodovane, so odkrile 2293 dejanj ali 8,4 odstotka. Inšpekcijski organi so ugotovili 41 primerov ali 0,1 odstotka, 206 dejanj pa je bilo odkritih na druge načine (lastna naznanitev, nepodpisana naznanitev itd.). V primerjavi z letom 1978 so na tem področju pokazali večji uspeh delavci organov za notranje zadeve, ki so odkrili za 2,4 odstotka več dejanj kot leto poprej, ter neškodovane ustanove, organizacije in skupnosti, ki so ugotovile za 0,6 odstotka več dejanj. Vsi drugi dejavniki odkrivanja te vrste družbi škodljivih dejanj so pokazali nekaj manjši uspeh kot prejšnje leto.

Zgornji podatki se nanašajo na vso kriminaliteto pri nas. Deleži navedenih dejavnikov odkrivanja dejanj pa so drugačni, če upoštevamo posamezna poglavja kazenskih zakonov ali posamezna kazniva dejanja. Navedli bomo le dva primera.

Od 1795 kaznivih dejanj zoper življenje in telo so jih oškodovani občani ugotovili oziroma naznanili 1073 (59,8 odstotka), delavci organov za notranje zadeve 201 (11,2 odstotka), oškodovane ustanove in organizacije 472 (26,3 odstotka), neškodovane ustanove in organizacije ter skupnosti 15 (0,8 odstotka), inšpekcijske službe niso ugotovile nobenega dejanja, na druge načine pa se je izvedelo za 34 dejanj (1,9 odstotka).

Popisanih je bilo 20 212 kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje in med temi so jih oškodovani občani prijavili 11 405 (56,4 odstotka), delavci organov za notranje zadeve so jih odkrili 3250 (16,1 odstotka), oškodovane družbene organizacije in ustanove 4352 (21,5 odstot-

ka), neoškodovane ustanove in organizacije 1112 (5,5 odstotka), inšpekcijski organi 4 (0,0 odstotka), na druge načine pa se je izvedelo za 89 primerov (0,4 odstotka).

Še dva primera za kaznivi dejanji iz istega poglavja kazenskega zakona. Od 279 prikrivanj so jih 14 prijavili oškodovani občani (5,0 odstotka), 9 neoškodovani družbeni organi (3,2 odstotka), 14 oškodovane družbene ustanove (5,0 odstotka), 242 miličniki in kriminalisti (86,8 odstotka), inšpekcijski organi in drugi pa niso odkrili nobenega dejanja te vrste. Med 400 nezakonitimi vselitvami je bilo 52 takih, ki so jih odkrili oškodovani občani (13,0 odstotka), 63 so jih odkrili neoškodovani družbeni dejavniki (15,7 odstotka), 196 oškodovani družbeni organi (49,0 odstotka), 80 miličniki in kriminalisti (20,0 odstotka), inšpekcijski organi niso odkrili nobenega primera, na druge načine pa je bilo ugotovljenih 9 dejanj (2,3 odstotka).

Domnevamo lahko, da so razna kazniva dejanja za dejavnike v družbi različno »privlačna« glede na odkrivanje in naznanjevanje. Vendar bi to zahtevalo podrobnejšo obravnavo.

2. Odkrivanje storilcev kaznivih dejanj

Delavci organov za notranje zadeve v Sloveniji so leta 1979 na tak ali drugačen način izvedeli za 27 455 kaznivih dejanj. Osumljenci 10 662 dejanj so bili že takoj znani; to pomeni, da je bilo 38,8 odstotka kriminalitete »raziskane« že ob odkritju. Osumljenci 16 793 kaznivih dejanj pa niso bili znani takoj, ko se je izvedelo za kaznivo dejanje. To je pomenilo 61,2 odstotka vse kriminalitete; raziskovati je bilo potrebno »samo« ta dejanja in odkrivati njihove storilce.

Od teh 16 793 kaznivih dejanj je dejavnikom družbene samozaščite v najširšem pomenu besede uspelo ugotoviti, kdo so storilci 8111 dejanj, za 8682 kaznivih dejanj pa niso uspeli ugotoviti, kdo so osumljenci.

Kaj pomeni teh 8111 kaznivih dejanj, za katere je uspelo odkriti storilce? Pomenijo 29,5 odstotka vse kriminalitete in 48,3 odstotka kaznivih dejanj, katerih storilci niso bili znani ob samem odkritju dejanja. To se pravi, da so vsi dejavniki družbene samozaščite uspeli raziskati malo manj kot polovico kriminalitete; pri tem je nosila glavno breme varnostna služba, vendar pa ne vsega, in tak kazalec je pravo merilo uspešnosti vsake varnostne organizacije.

Če tem 8111 kaznivim dejanjem prištejemo še 10 662 dejanj, katerih storilci so bili znani že ob

odkritju dejanj, dobimo skupen delež raziskane, ki je dosegel 68,4 odstotka celotne kriminalitete. Slednje merilo se največkrat uporablja kot sestavina poročil, ki jih organi za notranje zadeve dajejo javnosti; v resnici ni izraz njihovega delovanja in strokovnosti, marveč bolj izraz varnostne kulture, stopnje v razvoju družbene samozaščite, značaja kriminalitete in drugih dejavnikov.

To na svoj način pričajo tudi podatki o tem, kdo je odkril osumljence. Leta 1979 je bilo ovadenih pristojnim javnim tožilstvom v celoti 22 713 oseb. Med njimi je bilo 11 722 oseb, ki so bile znane že takoj ob odkritju kaznivih dejanj in ni bilo v odkrivanje treba vložiti tako rekoč nobenih naporov; ta delež je znašal 51,6 odstotka. Oškodovani občani so odkrili 220 oseb (1,0 odstotka), 57 osumljencev so prijavili neoškodovani občani (0,2 odstotka), 14 oseb so odkrili inšpekcijski organi (0,1 odstotka), 81 osumljencev so ugotovili v organiziranih oblikah družbene samozaščite (0,4 odstotka), 10 619 osumljencev pa so odkrili delavci v organih za notranje zadeve (46,7 odstotka). Če pa vzamemo za izhodišče izračunov samo osumljence, ki niso bili znani ob odkritju kaznivega dejanja, takih je bilo 10 991, so oškodovani občani ugotovili 2,0 odstotka storilcev, drugi občani 0,5 odstotka, inšpekcijske službe 0,1 odstotka, organizirane oblike družbene samozaščite 0,7 odstotka in delavci javne varnosti 96,6 odstotka osumljencev. Tak pristop k vprašanju o raziskovanju kaznivih dejanj pove, da dejavniki družbene samozaščite zunaj organov za notranje zadeve ugotovijo približno 3,4 odstotka storilcev, ki niso znani že takoj, ko je storjeno kaznivo dejanje, 96,6 odstotka pa jih ugotovijo delavci javne varnosti.

Uspešnost odkrivanja storilcev kaznivih dejanj je različna od poglavja do poglavja kazenskih zakonov pa tudi od dejanja do dejanja. Zaradi tega bomo navedli osnovne podatke o uspešnosti raziskovanja kaznivih dejanj po poglavjih kazenskih zakonov in sicer v preglednici 5.

Praviloma je raziskanost večja pri tistih dejanjih, kjer sta žrtev in storilec v neposrednem ali posrednem stiku in prvi pomeni neprecenljiv ali nenadomestljiv vir pri odkrivanju storilca. Težje pa je tedaj, ko takega stika ni.

V preglednici 3 so navedeni tudi podatki o celotni uspešnosti raziskovanja kaznivih dejanj po občinah Slovenije in iz te preglednice se vidi, da je raziskanost precej različna od občine do občine. Približno velja trditev: čim večja je gostota naseljenosti v občini, tem manjši je odsto-

Preglednica 5: Kazniva dejanja, ki so leta 1979 ostala neraziskana, po poglavjih kazenskih zakonov

Kazniva dejanja zoper	Kazniva dejanja		
	vsa	nerazisk.	% nerazisk.
— življenje in telo	1 795	18	1,0
— svoboščine in pravice člov. in obč.	245	6	2,4
— spolno nedotakljivost in moralo	348	23	6,6
— upravljanje druž. sred. in nar. bog.	1 872	42	2,2
— družbeno in zaseb. premoženje	20 212	8532	42,2
— pravni promet	765	12	1,5
— javni red in mir	560	6	1,1
— splošno varnost ljudi in premoženja	423	14	3,3
— varnost javnega prometa	95	2	2,1
Skupaj KZ SRS	26 856	8655	32,2
— temelje soc. samoupr. dr. ured.	16	2	12,5
— ugled SFRJ, tuje države in medn. org.	24	1	4,1
— gospodarstvo in enotnost jug. trga	361	21	5,8
— druge družbene vrednote	126	1	0,7
Skupaj KZ SFRJ	534	25	4,6
Druga kaz. dejanja	65	2	3,1
SKUPAJ	27 455	8682	31,6

tek raziskanih dejanj, in obratno. Gostota naseljenosti pa je na svoj način izraz stopnje razvoja posamezne občine ali njenega ožjega območja.

Med občine, kjer je ostalo neraziskanih najmanj kaznivih dejanj oziroma je ostalo neodkritih najmanj storilcev, spadajo Ajdovščina, Slovenska Bistrica, Slovenj Gradec, Radlje ob Dravi in Tolmin. Uspešnost odkrivanja storilcev kaznivih dejanj je bila najslabša v občinah Piran, Ljubljana-Center, Koper, Ljubljana-Bežigrad in Kranj.

Po upravah javne varnosti je ostal neraziskan skupno tale odstotek kaznivih dejanj: Koper

35,8, Celje 35,4, Kranj 31,7, Novo mesto 31,1, Ljubljana 31,7, Maribor 30,2, Murska Sobota 28,0 in Nova Gorica 22,5.

Miličniki in kriminalisti so odkrili tudi storilce za 358 kaznivih dejanj, ki so bila storjena v prejšnjih letih. Med temi so na prvem mestu vlomne tatvine (98), vlomi v avtomobile (84), navadne tatvine (75), tatvine koles s pomožnim motorjem (24), tatvine delov motornega vozila (15) in tako dalje.

V. Nekaj podatkov o osumljencih

Leta 1979 so delavci javne varnosti naznanili 22 713 oseb, ki so bile osumljene, da so storile kaznivo dejanje. Osumljencev je bilo 1193 več kot leta 1978 ali povečanje za 5,5 odstotka.

1. Splošni podatki o osumljencih

Med osumljenci je bilo 10 682 oseb obravnavanih enkrat, 1750 oseb dvakrat, 503 oseb trikrat, 277 oseb štirikrat, 167 oseb petkrat, 98 oseb šestkrat, 59 oseb sedemkrat, 53 oseb osemkrat in 225 oseb devetkrat ali celo večkrat. Tako je bilo zapisanih 13 814 različnih oseb in kar 2,6 odstotka več kot leta 1978.

Preglednica 6 prikazuje podatke o številu osumljencev po upravah javne varnosti v naši republiki.

Bilo je 19 926 moških in 2787 žensk. 3756 oseb je bilo mlajših kot 18 let (16,5 odstotka), v starosti med 18 in 25 let je bilo 8914 osumljencev

Preglednica 6: Osumljenci leta 1979 po upravah javne varnosti

Uprava javne varnosti	Osumljenci	
	število	odstotek
Celje	2 741	12,1
Koper	1 696	7,5
Kranj	1 361	6,0
Ljubljana	7 188	31,6
Maribor	5 336	23,5
Murska Sobota	1 385	6,1
Nova Gorica	884	3,9
Novo mesto	2 122	9,3
SKUPAJ	22 713	100

(39,2 odstotka), nad 25 in do 45 let je imelo 7879 oseb (34,7 odstotka), 2164 osumljencev pa je bilo starejših kot 45 let (9,6 odstotka). V primerjavi s prejšnjim letom sta se leta 1979 zmanjšala deleža oseb, ki so bile stare nad 25 in do 45 let ter oseb nad 45 let starosti, deleži drugih starostnih skupin pa so se povečali.

Večinoma so osumljenci storili kaznivo dejanje na območju uprave javne varnosti, kjer so bili rojeni, in sicer 12 495 oseb ali 55,0 odstotka, v drugih krajih Slovenije je bilo rojenih 3246 oseb (14,3 odstotka), 6658 osumljencev je bilo iz drugih naših republik ter pokrajin (29,3 odstotka), v tujini pa se je rodilo 314 storilcev (1,4 odstotka). V primerjavi z letom 1978 se je leta 1979 zmanjšal delež oseb, ki so bile rojene v drugih krajih Slovenije ali v tujini, deleži drugih skupin osumljencev pa so se povečali.

Med osumljenci je bilo 10 138 delavcev (44,6 odstotka), 1796 uslužbencev (7,9 odstotka), 777 obrtnikov (3,4 odstotka), 2015 učencev, dijakov in študentov (8,9 odstotka), 516 kmetov (2,3 odstotka), 183 gospodinj (0,8 odstotka), 894 drugih oseb (3,9) in 6394 oseb (28,2 odstotka) je bilo nezaposlenih v času, ko so storili kaznivo dejanje. V primerjavi z letom 1978 se je leta 1979 zmanjšal delež delavcev, uslužbencev, kmetov, gospodinj in drugih oseb, povečal pa se je delež učencev, dijakov in študentov, obrtnikov in nezaposlenih.

Popis kriminalitete obsega tudi podatek o nagibu za storitev kaznivega dejanja. Pobude, ki so gnale osumljence v kriminal, bomo našli po pogostosti: koristoljubje 14 916 (65,8 odstotka), maščevanje ali sovraštvo 1665 (7,3 odstotka), osebna uveljavitev 643 (2,8 odstotka), spolnost 352 (1,5 odstotka), užaljenost ali prizadetost 314 (1,3 odstotka), bolezen 95 (0,4 odstotka), ljubosumnost 85 (0,3 odstotka), politična usmerjenost 75 (0,3 odstotka), škodoželjnost 52 (0,2 odstotka), korist za organizacijo združenega dela 43 (0,1 odstotka), sramotitev žrtve 7, 4421 oseb pa imelo drug ali neznan nagib. Vrstni red nagibov za storitev kaznivega dejanja je približno enak kot leta 1978.

Med 13 814 različnimi osumljenci jih je bilo 3132 (22,7 odstotka) že kaznovanih in to 1387 oseb enkrat, 602 dvakrat in 1143 oseb trikrat ali večkrat. 948 oseb je bilo prej kaznovanih za enako kaznivo dejanje. To pomeni, da je delež posebnih ponavljalcev dosegel 30,3 odstotka vseh že prej kaznovanih osumljencev.

2. Kriminaliteta mladoletnikov

Miličniki in kriminalisti so leta 1979 obravnavali 3756 oseb med 14 in 18 letom starosti, leto prej pa 3574 mladoletnikov. Med njimi je bilo precej takih, ki so jih delavci javne varnosti obravnavali po večkrat, zaradi tega je bilo različnih mladoletnih osumljencev 1660, leto prej pa 1677. V prvem primeru je znašal delež mladoletnih oseb 16,5 odstotka vseh osumljencev, v drugem primeru pa 12,0 odstotka.

Mladoletnike so osumili, da so storili 3452 kaznivih dejanj ali 537 dejanj več kot leta 1978; to

Preglednica 7: Kazniva dejanja mladoletnikov v Sloveniji leta 1979 po nekaterih poglavjih kazenskih zakonov

Kazniva dejanja zoper	Kazniva dejanja		
	vsa	mladol.	% mladol.
— življenje in telo	1 795	86	4,8
— svoboščine in pravice človeka in občana	245	24	9,8
— spolno nedotakljivost in moralo	348	61	17,5
— upravljanje družb. sred. in nar. bogastvo	1 872	24	1,3
— družbeno in zasebno premož.	20 212	3122	15,4
— pravni promet	765	49	6,4
— pravosodje	151	7	4,6
— javni red in mir	560	26	4,6
— splošno var. ljudi in premož.	423	20	4,7
— varnost javnega prometa	95	10	10,5
Druga kaz. dej. iz KZ SRS	390	6	1,5
Skupaj KZ SRS	26 856	3435	12,8
— gospodarstvo in enot. jug. trga	361	6	1,7
— druge družbene vrednote	126	11	8,7
Skupaj KZ SFRJ	534	17	3,2
S K U P A J	27 455	3452	12,6

je povečanje za 18,4 odstotka. Delež njihovih dejanj v vsej kriminaliteti v Sloveniji je dosegel 12,6 odstotka, kar je 1,9 odstotka več kot leto prej.

Delavci organov za notranje zadeve so zapisali, da je bilo 1222 ali 35,4 odstotka teh primerov na vaseh, 12 prestopkov je bilo v drugih republikah Jugoslavije, ostali primeri pa so bili v mestih.

Kazniva dejanja mladoletnikov po nekaj značilnih poglavjih kazenskih zakonov so prikazana v preglednici 7.

Odstotek mladoletnikov, ki so bili osumljeni kaznivih dejanj, je bil največji pri kriminaliteti zoper spolno nedotakljivost in moralo, nato pri kaznivih dejanjih zoper družbeno in zasebno premoženje ter zoper varnost javnega prometa. Njihov delež je bil najmanjši pri dajanjih zoper upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva, zoper gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga. Bistvo mladoletniške kriminalitete je prestopništvo zoper premoženje, saj je bilo 3122 takih dejanj ali 90,4 odstotka vse mladoletniške kriminalitete in to je celo 16,8 odstotka več kot znaša delež premoženjskih kaznivih dejanj v celotni kriminaliteti v naši republiki.

Zaradi tega bomo na kratko našli nekaj podatkov iz premoženjskega prestopništva mladoletnikov. Storili so 1817 tatvin, 809 velikih tatvin, 175 poškodovanj tuje stvari, 172 odvzemov motornega vozila, 62 prikrivanja, 52 goljufij, 14 ropov, 10 nezakonitih vselitev itd.

Posamezne uprave javne varnosti so zapisale naslednje število kaznivih dejanj, ki so jih storili mladoletniki: Celje 386, Koper 145, Kranj 165, Ljubljana 1385, Maribor 861, Murska Sobota 189, Nova Gorica 105 in Novo mesto 216.

Med mladoletniki je bilo 1780 dijakov, 1174 delavcev, 518 vajencev in 284 drugih poklicev.

Te osebe so 2154 kaznivih dejanj storile same (62,4 odstotka), 764 dejanj v družbi z enim ali več mladostniki (22,1 odstotka) in 534 v družbi z odraslimi osebami (15,5 odstotka). Mladoletniki ki so pri storitvi kaznivih dejanj mnogo bolj nagnjeni k združevanju s svojimi vrstniki ali z odraslimi osebami, kot pa to velja za polnoletne osumljence. Ali se v tem ne kaže tudi pomanjkanje organizirane družbene dejavnosti mladih, zaradi česar jih združujejo skupna škodljiva nagnjenja?⁵

⁵ Aktualni problemi mladoletniškega prestopništva, str. 9.

3. Ženske in kriminaliteta

Med vsemi osumljenci je bilo leta 1979 zapisanih 2787 žensk in to je pomenilo 12,3 odstotka storilcev. Ker so bile ene in iste osebe obravnavane po večkrat, je bilo to leto 1899 različnih osumljenk ali 13,7 odstotka vseh osumljenih oseb.

Preglednica 8: Kazniva dejanja žensk v Sloveniji leta 1979 po nekaterih poglavjih kazenskih zakonov

Kazniva dejanja zoper	Osumljenci		
	ženske	vsi	% žensk
— življenje in telo	172	2 057	8,4
— svoboščine in pravice človeka in občana	28	303	9,2
— samoupravljanje	5	34	14,7
— delovno razmerje in socialno var.	2	123	1,6
— zakonsko zvezo, družino in mladino	28	146	19,2
— spolno nedotakljivost in moralo	1	350	0,3
— čast in dobro ime	6	61	9,8
— upravljanje družb. sred. in nar. bog.	392	2 192	17,9
— družbeno in zaseb. premoženje	1765	14 340	12,3
— pravni promet	170	778	21,9
— uradno dolžnost in javna poobl.	12	61	19,7
— pravosodje	42	157	26,8
— javni red in mir	18	723	2,5
— splošno varnost ljudi in premož.	34	540	6,3
Skupaj KZ SRS	2675	22 001	12,2
— temelje soc. samoupr. dr. ured.	1	20	5,0
— ugled SFRJ, tuje države in med. org.	2	26	7,7
— gospodarstvo in enot. jug. trga	73	358	20,4
— druge družb. vrednote	18	201	9,0
Skupaj KZ SFRJ	94	613	15,3
Druga kaz. dejanja	18	99	18,2
SKUPAJ	2787	22 713	12,3

Preglednica 8 vsebuje nekaj podatkov o deležu žensk med vsemi storilci kaznivih dejanj leta 1979.

Delež žensk med storilci kaznivih dejanj je bil največji pri kaznivih dejanjih zoper pravosodje, kjer je dosegel celo 26,8 odstotka, pri kaznivih dejanjih zoper pravni promet, zoper gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga in podobno. Njihov delež je bil najmanjši pri kaznivih dejanjih zoper spolno nedotakljivost in moralo, zoper delovno razmerje in socialno varnost, zoper javni red in mir itd. Ženske niso bile osumljene nobenega kaznivega dejanja zoper človekovo zdravje, zoper varnost javnega prometa, zoper človečnost in mednarodno pravo, zoper uradno dolžnost uradnih oseb v zveznih organih in zoper varnost zračnega prometa ter se niso dogovarjale ali združevale za izvrševanje kaznivih dejanj, določenih z zveznim zakonom.

Razlike med kriminalom žensk in moških so še bolj vidne, če upoštevamo ne samo poglavja kazenskih zakonov, ampak zlasti posamezna kazniva dejanja. Tako so leta 1979 ženske storile 23,5 odstotka kaznivih dejanj izdaje nekritega čeka, 29,7 odstotka kaznivih dejanj povelje, 22,4 odstotka kaznivih dejanj ponarejanja ali uničenja poslovnih listin, 33,0 odstotka kaznivih dejanj nezakonite vselitve, 22,2 odstotka kaznivih dejanj ponarejanja listin, 27,6 odstotka kaznivih dejanj krive ovadbe in podobno.

Ženske pomenijo približno polovico vsega prebivalstva, v skupnem številu osumljencev pa so zastopane z 12,3 odstotka. Domnevati je mogoče, da so ženske manj nagnjene k storitvi kaznivih dejanj kot moški oziroma, da je njihova kriminalnost manjša. Po drugi strani pa se v kriminaliteti žensk izraža njihov družbeni položaj, povezan s telesnimi in duševnimi lastnostmi.

VI. Drugi podatki o kriminaliteti

1. Kazniva dejanja na škodo tujcev

Delavci milice in kriminalisti so leta 1979 zapisali 256 kaznivih dejanj, katerih žrtve so bili tuji državljani, to je 111 dejanj manj kot leta 1978 ali zmanjšanje za 30,2 odstotka. Med temi primeri je bilo 119 tatvin, 103 velike tatvine, 7 odvzemov motornih vozil, 5 ropov, 4 goljufije in podobno. 247 kaznivih dejanj je bilo uperjenih zoper lastnino tujcev, ki je glavni predmet te vrste napadov na varnost tujih gostov pri nas.

Na območju posamezne uprave javne varnosti so zapisali naslednje število kaznivih dejanj zo-

per tujce: Celje 12, Koper 111, Kranj 27, Ljubljana 31, Maribor 24, Murska Sobota 16, Nova Gorica 19 in Novo mesto 16. Skoraj polovica teh dejanj je odpadla na slovensko obalo.

Kazniva dejanja na škodo tujcev so pomenila 0,9 odstotka vse kriminalitete leta 1979, leta 1978 pa 1,3 odstotka.

2. Kriminalistična opravila

Leta 1979 so delavci organov za notranje zadeve opravili 2728 ogledov kraja kaznivega dejanja. 1407 so jih opravili miličniki sami, 554 kriminalisti sami, 767 ogledov pa miličniki in kriminalisti skupaj. Preiskovalni sodniki so opravili 67 ogledov kraja kaznivega dejanja. Pri 767 kaznivih dejanjih so delavci organov javne varnosti sodelovali na ogledu skupaj s preiskovalnim sodnikom. Pri 24 660 kaznivih dejanjih pa ogled ni bil opravljen. V primerjavi z letom 1978 se je leta 1979 povečalo število primerov, ko so pooblaščen organi opravili ogled krajev kaznivih dejanj.

Pri 1103 kaznivih dejanjih so bili na kraju samem najdeni sledovi; to je 29 primerov več kot prejšnje leto. Največ je bilo prstnih sledov (557), nato sledov obutve in drugih delov telesa (180), sledov orodja (168), sledov krvi, dlak in vlaken (101), sledov vozil (18), sledov strelnega orožja (7), sledov izločkov (6) in 66 drugih sledov.

Delavci javne varnosti so na podlagi lastne odločitve opravili 622 preiskav prostorov in 190 osebnih preiskav, zasegli pa so 3272 predmetov kaznivih dejanj. Po odločbi, na zahtevo ali po prepustitvi pristojnega organa so opravili 11 preiskav prostorov in 27 osebnih preiskav ter zasegli 23 predmetov.

Zaslišali so 8 izvedencev in določili 111 priporov do treh dni.

SKLEP

Od leta 1978 do leta 1979 se je število prebivalcev SR Slovenije povečalo za 11 460 oseb ali za 0,6 odstotka. V istem času se je število kaznivih dejanj povečalo za 0,5 odstotka in to pomeni, da se je kriminaliteta večala počasneje kot prebivalstvo. To je vsekakor ugodno gibanje te vrste družbi škodljivih pojavov. Poleg drugih dejavnikov imajo zaslugi za to tudi delavci v organih za notranje zadeve s svojo preprečevalno dejavnostjo.

UPORABLJENA LITERATURA

1. Aktualni problemi mladoletniškega prestopništva, Vrhovno sodišče SR Slovenije, Ljubljana, marec 1978, 44 strani.
2. Mesečni statistični pregled SR Slovenije, Zavod SRS za statistiko, Ljubljana, 9. 1979, 68 strani.
3. Odločba o ustanovitvi uprav javne varnosti v SR Sloveniji, Uradni list SRS, št. 5/78.
4. Statistični podatki o kriminaliteti za leto 1979, RSNZ SRS, Ljubljana, 1980, 280 strani.
5. Zakon o proračunu SR Slovenije za leto 1979, Uradni list RS, št. 30/78.

UDC 343.3/.7:312.7.(497.12)»1979«

Crime in Slovenia in 1979

Čelik Pavle, Master of Science, Inspector, Republic Sekretariat for Internal Affairs, Ljubljana

In 1979 police officers and criminalists in Slovenia dealt with 27 455 criminal offences and reported them to competent public prosecutions. In comparison with the previous year there were 148 criminal offences more which represents a 0,54 % increase. General crime is represented by 25 093 criminal offences, economic crime by 2315 offences and 47 offences appertaining to so-called political offences. Within general crime there were 20 212 criminal offences against public and private property, causing a loss of 646 979 025,00 dinars, a sum which repre-

sents 6 % of the total budget resources of SR Slovenia in 1979.

Between 1978 and 1979 the number of inhabitants increased in Slovenia by 0,60 % which is slightly higher than the increase in the number of criminal offences committed. In Slovenia 1459 criminal offences were committed per 100 000 inhabitants.

The offenders in 8682 criminal offences remained unknown, which represents 31,6 % of total crime. 22 713 suspects were detected altogether, among them 3756 juvenile delinquents and 2787 female offenders.